

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:  
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР  
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

**МАТЕРІАЛИ**  
Міжнародної науково-практичної конференції

*Одеса, 26 квітня 2024 року*

Одеса  
«Фенікс»  
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою  
Національного університету «Одеська юридична академія»  
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24      **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.  
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

*Матеріали видано в авторській редакції*

|                                                                                                                                                       |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Любічанківський Ольгерд-Ілля Ілліч</i><br>СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ГЕНДЕРНУ ІДЕНТИЧНІСТЬ НІМЕЧЧИНИ: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ..... | 139 |
| <i>Саранчук Олександра Валеріївна</i><br>СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ НАРОДНОГО СУДОЧИНСТВА У СЕРЕДНЬОВІЧНІЙ УКРАЇНІ X – XVI СТ. ....                        | 141 |

#### **СЕКЦІЯ 4. КОНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ**

|                                                                                                                                                                                              |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Терлецький Дмитро Сергійович</i><br>ДОБІР СУДДІВ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ ЗА РЕФОРМОВАНОЮ ПРОЦЕДУРОЮ .....                                                                            | 144 |
| <i>Афанасьєва Мар'яна Володимирівна</i><br>ЕЛЕМЕНТИ ПРОСТОЇ МОВИ ЮРИДИЧНИХ ДОКУМЕНТІВ .....                                                                                                  | 146 |
| <i>Мишина Наталя Вікторівна</i><br>ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ МІСЦЕВИХ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ У ВИКОНАННІ РІШЕНЬ ЄСПЛ:<br>НОВИЙ ПОГЛЯД В УКРАЇНСЬКОМУ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПРАВОВОМУ КОНТЕКСТІ..... | 149 |
| <i>Батан Юрій Дмитрович</i><br>ЗАПОБІЖНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ЮСТИЦІЇ У КОНТЕКСТІ ЛЮДИНОЦЕНТРИЗМУ.....                                                                                 | 150 |
| <i>Бальцій Юрій Юрійович</i><br>ПРИНЦИП ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА В ДОКТРИНІ СУЧАСНОГО КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ .....                                                                                     | 153 |
| <i>Волкова Дарія Євгенівна</i><br>ПОНЯТТЯ «СТВОРЕННЯ РЕЛІГІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ» В ДОКТРИНІ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА .....                                                                          | 155 |
| <i>Кулі-Іванченко Ксенія Костянтинівна</i><br>ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК ДЕМОКРАТИЧНОЇ, СОЦІАЛЬНОЇ,<br>ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ УКРАЇНИ.....                           | 157 |
| <i>Панасюк Віта Миколаївна</i><br>ПРАВОВІ СТИМУЛИ ТА ОБМЕЖЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТИ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ<br>ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ СУБ'ЄКТАМИ ПРАВА ЗАКОНОДАВЧОЇ ІНІЦІАТИВИ .....       | 159 |
| <i>Ігнатова Анастасія Сергіївна</i><br>ПРАВА НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН У КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ .....                                                                                   | 162 |
| <i>Козирь Дмитро Валерійович</i><br>КОНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО<br>ВІДНОВЛЕННЯ .....                                                   | 163 |
| <i>Бугаєнко Каріна Вікторівна</i><br>ЦИКЛІЧНІСТЬ РОЗВИТКУ КОНСТИТУЦІЇ ЯК ОСНОВА ДЕРЖАВНИХ ПРОЦЕСІВ .....                                                                                     | 166 |
| <i>Матковський Микита Сергійович</i><br>ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....                                                                                       | 168 |

#### **СЕКЦІЯ 5. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО ТА БЕЗПЕКА, ПРАВА ЛЮДИНИ Й МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У ХХІ СТОЛІТТІ**

|                                                                                                                                                                                              |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Хашилатулла Бехруз</i><br>ДО ПИТАННЯ ПРО ГЛОБАЛЬНЕ ПРАВО У СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ РЕАЛІЯХ .....                                                                                             | 171 |
| <i>Аракелян Мінас Рамзесович</i><br>ПРАВОВАХИСНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ .....                                                                          | 173 |
| <i>Сурілова Олена Олексіївна</i><br>СУЧАСНА КОНЦЕПЦІЯ ПРАВА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ .....                                                                               | 175 |
| <i>Акіменко Юлія Юрійівна</i><br>ACQUIS ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ ЄС – КЛЮЧОВА УМОВА НАБЛИЖЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО<br>ACQUIS ЕС.....                                                          | 177 |
| <i>Белогубова Оксана Олександрівна</i><br>РОЛЬ ДИПЛОМАТІЇ У ГЛОБАЛЬНІЙ СТРАТЕГІЇ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПОЛІТИКИ БЕЗПЕКИ ЄС .....                                                            | 178 |
| <i>Vladyshvska Viktoriia Viktorivna</i><br>REGARDING THE DECISIONS OF INTERNATIONAL JUDICIAL BODIES IN THE ASPECT<br>OF THE IMPLEMENTATION OF THE STANDARDS OF INTERNATIONAL AGREEMENTS..... | 180 |
| <i>Войтович Павло Петрович</i><br>КРЕАТИВНІСТЬ У ПРАВІ ТА КРЕАТИВНИЙ ПІДХІД ПРИ ВИВЧЕННІ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА.....                                                                             | 182 |
| <i>Грушко Мальвіна Валеріївна, Тошчакова Анна Сергіївна</i><br>РОЗСЛІДУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ЗЛОЧИНІВ: ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН.....                                                              | 183 |
| <i>Гриб Анна Миколаївна</i><br>UN HUMAN RIGHTS COUNCIL IN THE HUMAN RIGHTS PROTECTION MECHANISM.....                                                                                         | 186 |

2. Про схвалення рекомендацій щодо викладення інформації суб'єктами владних повноважень у форматах, що забезпечують доступність її сприйняття : розпорядження КМУ від 17.11.2023 р. № 1046 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-rekomendatsii-shchodo-vykladen-nia-informatsii-subiektamy-vladnykh-povnovazhen-s1046-171123>

3. Plain Writing Act of 2010 § 301 note sec. 3(3). URL: <https://www.govinfo.gov/app/details/PLAW-111publ274>

4. What is Plain Language? Plain Language Action & Information Network, URL: <https://plainlanguage.gov/about/definitions/>

5. Federal Plain Language Guidelines. March 2011 Revision 1, May 2011. URL: <https://www.plainlanguage.gov/media/FederalPLGuidelines.pdf>

6. Wylie A. How to Make Your Copy More Readable: Make Sentences Shorter. URL: <https://prsay.prsa.org/2009/01/14/how-to-make-your-copy-more-readable-make-sentences-shorter/>

**Ключові слова:** проста мова, юридичні документи, людиноорієнтований, інклюзивність.

**Keywords:** plain language, legal documents, people-oriented, inclusiveness.

**Мішина Наталя Вікторівна**

*Національний університет «Одеська юридична академія»,  
професор кафедри конституційного права, доктор юридичних наук, професор*

## **ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ МІСЦЕВИХ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ У ВИКОНАННІ РІШЕНЬ ЄСПЛ: НОВИЙ ПОГЛЯД В УКРАЇНСЬКОМУ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПРАВОВОМУ КОНТЕКСТІ**

Тема, яку я хотіла би розглянути на цій конференції, є одночасно новою та інноваційною не лише в контексті українського конституційного права, а й у рамках європейського права (Ради Європи). Публікацій на цю тему мало, що підкреслює її важливість для подальших досліджень.

Моя мета полягає в тому, щоб представити цю тему в Україні та забезпечити наявну теоретичну основу для цього. Це дозволить українським фахівцям з конституційного та європейського права вивчати цю тему разом із закордонними колегами. Роблячи це, ми прагнемо розвивати власний багаж знань і досвіду протягом наступних 5-10 років, а не покладатися виключно на іноземні прецеденти.

Зараз я беру участь у проекті «Роль місцевої влади у виконанні рішень Європейського суду з прав людини». Цей проект спрямований на розвиток теорій конституційного та європейського права з особливим акцентом на Україні. Зараз Україна стикається зі значними проблемами у виконанні та виконанні рішень ЄСПЛ, що робить цю сферу надзвичайно важливою для дослідження та вдосконалення. Цей проект має важливе значення з кількох причин, насамперед тому, що поточна система впровадження працює в рамках співпраці та синергії між органами Ради Європи та національними органами влади. Цю модель часто описують як «державоцентричну та низхідну». Тому подальші дослідження в цій галузі є вкрай необхідними.

Серед українських публікацій на цю тему є лише кілька журнальних статей і опублікованих доповідей на конференціях автором цих тез. Крім того, існування цієї проблеми визнано в докторській дисертації М. Дарміна (Ужгород, 2023). Однак, дисертант лише заявляє, що проблема є новою та що бракує вичерпних публікацій на цю тему, не надаючи жодних посилань.

Щодо юридичної літератури загалом, то публікації, які були б цінними для дослідників, які вивчають роль місцевої влади у виконанні рішень Європейського суду з прав людини, можна класифікувати за різними критеріями.

Перший критерій стосується конкретної галузі права, в якій спеціалізується дослідник. Більшість цитованих авторів мають знання міжнародного права, тоді як менша частина, включаючи автора цього проекту, є конституційними юристами, які отримали підготовку в контексті національних правових традицій. Ця відмінність суттєво впливає на їхні погляди, структуру їхніх аргументів і формулювання їхніх пропозицій, серед іншого.

Другий критерій стосується предмета інтересу дослідника. Станом на березень 2024 року, немає наукових статей чи книг, присвячених саме участі органів місцевої та регіональної влади у виконанні рішень Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ). З одного боку, це не дивно, оскільки концепція залучення цих акторів до цієї процедури є відносно новою. З іншого боку, ця ідея виникла як відповідь на так звану «кризу імплементації», і наукова дискусія включає не лише залучення місцевої та регіональної влади, а й інших акторів.

До однієї з таких категорій акторів належать неурядові організації як на національному, так і на місцевому рівнях. Вже є публікації, в яких обговорюється їхній досвід у цій сфері та їхній потенційний внесок, якщо вони будуть залучені до виконання рішень ЄСПЛ.

Повертаючись до другого критерію, більшість публікацій, цитованих у цьому проекті, належать до однієї з двох груп:

- наукова робота з проблем виконання рішень ЄСПЛ (із залученням або без конкретного залучення місцевої та регіональної влади);
- наукові роботи, що аналізують потенціал місцевої та регіональної влади щодо забезпечення прав людини, здебільшого без конкретного посилання на виконання рішень ЄСПЛ.

Багато публікацій, цитованих у цьому проекті, присвячені розгляду загальних проблем, пов'язаних із виконанням рішень Європейського суду з прав людини. Ці статті часто називаються «візійними», і вони зосереджуються на традиційних перешкодах для виконання рішень ЄСПЛ, не звертаючи уваги на участь місцевої та регіональної влади. Більшість цих публікацій орієнтовані на міжнародний та національний рівні впровадження, але деякі також стосуються лише національного рівня. Навіть у цих випадках автори рідко згадують місцеві та регіональні органи влади та не пропонують конкретних рекомендацій стосовно їх ролі у виконанні рішень ЄСПЛ.

Завершуючи цю доповідь, важливо відзначити, що автори, які досліджують виконання рішень ЄСПЛ, переважно європейські, і їхні роботи широко обговорюються в європейських наукових журналах. Однак роль місцевих органів влади у захисті прав людини має загальний інтернаціональний вимір і також заслуговує на увагу на міжнародному рівні.

**Ключові слова:** постанови ЄСПЛ, виконання постанов ЄСПЛ, криза виконання, місцева влада, регіональна влада.

**Keywords:** ECtHR judgments, implementation of the ECtHR judgments, implementation crisis, local authorities, regional authorities.

**Батан Юрій Дмитрович**  
*Національний університет «Одеська юридична академія»,  
доцент кафедри конституційного права, кандидат юридичних наук*

## **ЗАПОБІЖНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ЮСТИЦІЇ У КОНТЕКСТІ ЛЮДИНОЦЕНТРИЗМУ**

У попередніх наукових розвідках зазначено, що «метою галузі конституційного права є запобігання узурпації публічної влади, незмінності еліт, сваволі органів публічної влади, порушенням насамперед громадянських і політичних прав і законних інтересів людини» [1,